

SPV X

Kontakt: zportych@zahradnickaskola.cz

Plán individuálního studia, pokyny k samostudiu a úkoly během výuky pro dny 20., případně 21. 1. 2021.

4. A

Vzhledem k tomu, že distanční výuka stále pokračuje, musíme podle plánu postupovat dále. Dnes se podíváme na nejstarší antickou (přesněji starořeckou) filosofii. Cílem je získat základní povědomí o tomto období. Nečeká se od vás, že budete znát jména škol a jednotlivých filosofů, měli byste si spíš umět představit, o čem přemýšleli nejstarší filosofové, jaké otázky si kladli, jak aktuální jsou jejich myšlenky (znanosti) dnes.

Pokud ještě někdo neposlal odpovědi na zadané úkoly, učiňte tak co nejdříve (poslední termín je neděle 24. 1. 2021 do 16.00) .

Antická filosofie I

Antikou se souhrnně nazývá období dějin a kultury starověkého Řecka a Říma, samotná antická filosofie je však převážně řeckou záležitostí; římské filosofické myšlení na řeckou filosofii většinou jen navázalo a není příliš originální. Za počátek antické filosofie je považována doba, kdy se od mýtů upouští a přechází se ke kritickému myšlení, které je založeno na zkušenosti a rozumu.

Vývoj filosofie ve starověkém Řecku

První období: Předsokratovská filosofie

6. - 5. století př. Kr. - zkoumání přírody, matematická, fyzikální, astrologická podstata světa, hledá se jiný než božský princip; Milétská škola, Pythagoras, Éleaté, Atomisté (i jejich předchůdci)

Druhé období: Klasické období

5. - 4. století př. Kr. - člověk, život ve společnosti; polis, formy státu, poznávání pravdy;

Sofisté, Sokrates, Platón, Aristoteles

Třetí období: Doba Helénismu

4. století př. Kr. až ranný středověk (529 n. l. - Justinián uzavírá filosofické školy v Athénách);

Stoici, Skeptici, Epikureisté, novoplatonismus

První období - Předsokratovská filosofie

Milétská škola

Filosofové z maloasijského přístavu Miletos se orientovali na hledání jakési základní **pralátky** (arché), z níž povstává celý svět a která je základem všech věcí. Ačkoli si v mnohém odporovali, shodovali se na tom, že tato látka není jen materiálem, ale je oduševnělá, obdařená vnitřním zdrojem pohybu a vývoje.

Thalés

- pralátkou je **voda**, jejím zhušťováním či ředěním vznikají ostatní látky, voda má duši; -

-- Země je plochá deska plovoucí na vodě, Thalés změřil její obvod, předpověděl také zatmění Slunce

(Thalés byl výborný podnikatel - předpověděl, kdy bude dobrá úroda, skoupl pole a sklídl, před špatnou úrodou je opět prodal...)

Anaximandros - Thaletův žák.

- pralátkou je podle něj **apeiron** (nezměrné, neomezené) - tato pralátka je živá a má v sobě pohyb, z ní vznikl svět. Země byla původně tekutá, horká, později vychládala; Vynalezl sluneční hodiny, vyložil pravidelný oběh hvězd, sestavil model oblohy a mapu Země.

Anaximenes - základem všech látek je "neurčitý, neomezený **vzduch**"; zhušťováním (ochlazením) vznikají mraky, hmota, vítr; ředěním (ohříváním) oheň; Země je plochý kotouč nesený vzduchem.

Diogenes - arché má duši, svět je oduševnělý

Iónská škola

Herakleitos z Efesu

(do Milétské školy nepatří)

- napsal filosofický spis O přírodě, v němž tvrdí, že základní pralátkou je **oheň**, z něhož zhušťováním a ředěním vznikají světy. Vše je v pohybu - zde vzniká pořekadlo "dvakrát do stejné řeky nevstoupíš". Herakleitos je považován za zakladatele dialektiky.

Dialektika:

vývoj se děje v protikladech (život - smrt; horké - studené)

mezi protiklady probíhá neustálý boj, přesto vytváří jednotu (= jednota protikladů), tuto teorii protikladů rozvinul později Hegel)

Pythagorejci

Pýthagorás

Každé jsoucno má podle něj svou hranici, mez. Když zkoumal, čím je možné tuto mez určit a popsat, uvědomil si, že každá hranice má svůj rozměr, který je měřitelný, a tudíž vyjádřitelný číslem. Základem světa a všech jsoucích věcí je tedy podle Pýthagora číslo.

Hlavní myšlenka pythagorejců

Podstata všeho je ukryta v číslech, nebrali ho ovšem jako abstraktní matematický pojem, spíše jako geometrickou veličinu, vyjadřující vztah mezi jednotlivými věcmi a jejich částmi.

Existují čtyři posvátná čísla:

1 - vyjádření bodu; 2 - přímka; 3 - trojúhelník; 4 - čtverec.

Vytvořili **etický kodex** správného způsobu života:

sebezpytování, mlčenlivost, podřízení se celku, věrnost bohům, rodině, přátelům, prostota, askeze.

Zabývali se matematikou, hudbou (objevili závislost výšky tónu na délce struny).

Další pythagorejci:

Filoláos: \ "Země je kulatá a pohybuje se podobně jako Slunce kolem centrálního ohně a zároveň kolem své osy jednou za 24 hodin. \ "